

Un model territorial per a l'espanya plural

Estem immersos en un moment especial, en el que els ciutadans d'aquest país estan pendents del debat obert sobre els canvis precisos en el nostre model territorial per a fer que estiga més d'acord amb l'Espanya plural en què vivim. Abans de tot, cal declarar

El Govern confia plenament que els processos de reforma dels Estatuts d'autonomia van a constituir un èxit per a tots.

que el Govern confia plenament que els processos de reforma dels Estatuts d'autonomia empresos per les diferents Comunitats van a constituir un èxit per a tots.

De fet, la modernització de l'estat que estem impulsant no pot estar completa sense una millora en l'articulació territorial que permeta a totes i cada una de les Au-

La modernització de l'estat que estem impulsant no pot estar completa sense una millora en l'articulació territorial

tonomies sentir-se més còmodes en aquest espai comú que anomenem Espanya. Algunes Comunitats Autònomes han sentit la necessitat de buscar un millor encaix territorial, i ho han manifestat amb les seues demandes de canvis estatutaris. Davant

Ministre d'Administracions Públiques

JORDI SEVILLA SEGURA

d'això, es poden adoptar diverses posicions. Una primera possibilitat seria la d'optar per l'immobilisme. No obstant, aquesta alternativa es veu refutada de manera rotunda per la tossuda realitat, que reclama canvis. Una altra via consisteix en la rup-

tura del model institucional actual, però això suposaria el trencament unilateral de l'existent i la imposició d'un altre model. Finalment, i com a superació d'aquestes dues posicions enfrontades, podem trobar-ne una tercera, que consisteix a deixar que

s'òbriguen pas reformes pactades entre tots, de manera que no siguen fruit de la imposició sinó de l'acord. Aquesta és, sense cap dubte, la posició del Govern.

Devem buscar acords sobre les reformes necessàries, però no ens podem equivocar respecte als instruments

Devem, doncs, buscar acords sobre les reformes necessàries, però no ens podem equivocar respecte als instruments. Perquè ni tot cap en els estatuts, ni la possibilitat de reformes s'esgota en aquests. Hi ha d'altres

instruments, com són els debats pressupostaris, els canvis legislatius o la pròpia reforma del Senat. Aquest Govern té un projecte territorial global, que no es limita a l'aprovació dels estatuts per part de les Comunitats Autònomes, i el que hem de procurar és que els dos processos confluïsquen.

En tots els casos, cal rebutjar les imposicions unilaterals, tant les del conjunt respecte a les parts com les d'una de les parts cap al conjunt, i apuntalar el respecte mutu. Com a pas previ, ha d'existir un compromís ferm, que el Govern assumeix sense cap reserva, respecte a no buidar els continguts de les competències en cap de les dues direccions.

En aquest moment, estem en una situació històrica particularment propícia per a aconseguir que el model territorial s'ajuste a la realitat de l'Espanya plural. Es donen les condicions perquè tots acceptem que hi ha una nació amb estat, que és

Estem en una situació històrica particularment propícia per a aconseguir que el model territorial s'ajuste a la realitat de l'Espanya plural

Espanya, la qual, com a estat, està composta per tres nivells administratius i polítics, i que, com a nació, està integrada també per nacions sense estat propi, a les que la Cons-

Un model territorial

titució denomina nacionalitats, i per regions.

I, així com no podem negar la pluralitat de la nació espanyola, tampoc podem obviar el fet que tots els pobles d'Espanya formem part del

Les Comunitats Autònomes han hagut d'obrir-se pas a colzades per a aconseguir les seues competències. Hi ha un alt grau de satisfacció dels ciutadans amb l'estat autonòmic

mateix espai democràtic de convivència. En aquest sentit, disposem d'un marc adequat, com és la Constitució Espanyola i el sistema autonòmic sorgit d'ella.

Millora del marc

La nostra tasca, en aquesta nova etapa històrica que s'ha obert, ha de consistir a millorar el marc, no a trencar-lo. Per a aconseguir-ho, no podem limitar les reformes del model territorial a l'aprofundiment en l'autogovern. Apostem també per establir mecanismes que milloren la interrelació entre les diverses

Comunitats Autònomes i la resta d'Espanya, a partir d'una noció clau per al futur, com és la de cooperació.

El meu concepte territorial sorgeix de la idea d'una Espanya en xàrcia, més enllà de l'Espanya radial que tantes vegades se'ns ha volgut imposar. Però la xàrcia no ha de servir per a atrapar-nos ni embolicar-nos, sinó per a recolzar-nos en ella i projectar-nos cap al món. I aquesta xàrcia de l'estat necessita coordinació, no sols perquè el conjunt resulte eficient, sinó perquè també ho siga cada una de les seues parts. Un treball de coordinació que li correspon impulsar, sobretot, al Govern Central, com a catalitzador de la concertació entre les altres Administracions.

Encara que en ocasions, al llarg del desenrotllament autonòmic, les Comunitats Autònomes han hagut d'obrir-se pas a colzades per a aconseguir les seues competències, en aquests moments la seua funció es troba plenament consolidada, i hi ha un alt grau de satisfacció dels ciutadans amb l'estat autonòmic. Ara, hem d'avançar més en el reconeixement conjunt de la nostra pluralitat, perquè assumim que constitueix una riquesa i no un risc per a la nostra convivència. L'Estat de

les Autonomies ha estat un vertader èxit històric, però tot és susceptible de ser millorat, i el Govern actual està disposat a acceptar les propostes que en aquest sentit realitzen les Comunitats Autònomes. Però, per a canviar el que hui existeix, i que ha

El Govern ja ha deixat clar que acceptarà les propostes de reforma estatutària que compten amb un ampli consens i que respecten la Constitució.

demonstrat que funciona, demanem que se'ns ofereisca alguna cosa que siga millor i que concide, si més no, el mateix consens que va aconseguir el que tenim en l'actualitat.

El nostre concepte del que han de ser les reformes estatutàries és clar i directe: entenem que han de servir, primer que res, per a fer més eficient la prestació dels serveis públics als ciutadans, sense que això supose trencar el marc de convivència ni alterar l'impuls a la cohesió territorial d'Espanya. Per això, el Govern ja ha deixat clar que acceptarà les propostes de reforma estatutària que compten amb un ampli consens i

Ministeri d'Administracions públiques

que respecten la Constitució. Considerem que, sense eixir-se'n del marc constitucional, hi ha un marge important per a avançar en el desenvolupament autonòmic i aprofundir en l'autogovern.

Nous instruments de cooperació

Al llarg del procés de desenvolupament autonòmic, les relacions

entre les diferents Administracions han estat dominades per

Hem aconseguit crear la Conferència de Presidents, a la que van acudir tots els presidents autonòmics

cert esperit de confrontació, davant de la necessitat de distri-

buir les competències de cada una. Però, una vegada que ja hem aconseguit un dels nivells de descentralització més alts del món, queden poques competències exclusives sobre les quals poder discutir. El Govern considera, per tant, que allò prioritari, en el moment actual, és la creació de nous instruments de cooperació institucional que ens permeten

aplicar sistemes eficaços per a compartir competències.

El primer mecanisme que hem posat en marxa ha estat tan senzill com re-

Volem que al Senat es visualitze el treball conjunt de totes les Comunitats Autònomes en la cogovernança d'Espanya

cuperar el diàleg institucional, que havia quedat congelat en la legislatura anterior. Així, a partir d'aquest diàleg sense exclusions, hem aconseguit crear la Conferència de Presidents, a la que van acudir tots els presidents autonòmics, demostrant-se clarament que hi ha una aposta comuna per parlar i entendre's en temes clau que afecten a cada una de les Comunitats Autònomes, i per tant al conjunt d'Espanya, com és el finançament de la sanitat. També hem rebaixat l'altíssim nivell de conflictivitat acumulat durant l'anterior Govern davant del Tribunal Constitucional. Al mateix temps, hem posat en marxa, de nou, les negociacions sobre les transferències pendents. Un altre fruit important d'aquest poderós instrument que és el diàleg ha estat l'acord perquè les

Comunitats Autònomes tinguen, per fi, una representació pròpia davant de les institucions de la Unió Europea.

Però l'instrument més rellevant de cooperació que pretenem crear consisteix en la reforma del Senat, per a convertir-lo en la genuïna cambra territorial prevista en la Constitució. Volem que al Senat es visualitze el treball conjunt de totes les Comunitats Autònomes en la cogovernança d'Espanya. La Cambra alta serà, a més, la principal institució encarregada de protegir i impulsar les senyes d'identitat i les institucions d'autogovern de les diferents autonomies.

El desenrotllament del Govern Local pot constituir una altra important eina de cooperació entre les distintes administracions de l'Estat. Considerem que el debat ha de centrar-se no tant en la manera de transferir competències com a buscar fórmules de compartir-les per a oferir un millor servei públic. El Llibre Blanc sobre la reforma del Govern Local, que s'està elaborant amb la participació de les distintes administracions, ha d'oferir vies de col·laboració institucional, amb el benefici dels ciutadans com a objectiu fonamental.

Una altra línia de treball en què estem compromesos és l'estudi de mecanismes de prestació de serveis públics basats en la qualitat i la cooperació. En aquest terreny, anem a

Aprofitar la pluralitat d'Espanya per a generar sinergies de què tots es beneficien

presentar una Llei d'Agències, amb l'objecte de disposar de mecanismes àgils, sotmesos a avaluació contínua i oberts a la participació de diverses administracions.

En últim terme, el que pretén el projecte de la nova agenda territorial del Govern, basat en la cooperació, és aprofitar la pluralitat d'Espanya per a generar sinergies de què tots es beneficien. Sense dubte, una condició imprescindible passa perquè es reconega que la societat espanyola és plural i complexa, i que hi ha moltes visions distintes d'Espanya. També cal reconèixer que, dins d'aquest àmbit de convivència democràtica, els ciutadans de diverses autonomies han desenrotllat múltiples relacions de tota índole entre ells, fins al punt que els distintes territo-

ris d'Espanya estan imbricats uns en altres no sols en sentit social o humà, sinó també cultural o econòmic.

Per això, qualsevol reforma en el marc institucional que es plantege ha de servir per a millorar la convivència, i no per a establir barreres o discriminacions entre els ciutadans i els territoris. Al mateix temps, aquesta

Les reformes constitucionals que defensa el Govern tenen com a objectiu l'adequació als temps actuals

garantia per a la convivència s'ha de combinar amb el reconeixement de la personalitat i amb l'acceptació dels projectes de millora de la gestió dels assumptes propis de cada Comunitat Autònoma.

Pacte institucional

Per a aconseguir que aquesta combinació arribe a ser eficaç, el Govern proposa a les Autonomies un pacte institucional doble. D'una banda, proposem que les Comunitats Autònomes siguin reconegudes, i es reconeguen, definitivament com a estat, posant amb això l'entramat institucional a l'altura del que diu la Constitució. D'altra banda, les Comunitats Autònomes han de reconèixer que el Govern d'Espanya té, al seu torn, uns deures constitucionals destinats a garantir la igualtat de drets, la cohesió i la solidaritat, i que per a complir aquesta tasca necessita mitjans i competències.

És important que puguem tancar aquest doble pacte durant la present legislatura, a fi que aconseguim una duradora estabilitat institucional, com és també important que entenguem que no estem ara en un període constituent i que, per molt que alguns s'encaboten en veure-ho així, no anem a reescriure la història ni a començar-la de nou.

Un model territorial

Les reformes constitucionals que defensa el Govern tenen com a objectiu l'adequació als temps actuals d'alguns aspectes que no es van poder preveure en 1978, i plantegen quatre punts essencials: l'enumeració de les autonomies, la inclusió d'una referència a la Unió Europea, la transformació definitiva del Senat en cambra territorial i, finalment, l'eliminació de la discriminació de gènere en la successió a la Corona, a partir de l'actual Príncep d'Astúries. Considerem que són reformes necessàries i raonables, i que poden concitar el consens entre les forces polítiques. El Govern acceptarà, doncs, les propostes de canvis estatutaris que, comptant amb un alt grau de consens, tant als Parlaments autonòmics com al de la nació, no suposen modificar altres punts de la Constitució més que els quatre citats.

La nova realitat europea

En aquestes darreres setmanes, s'ha fet evident que compartim amb Europa el mateix àmbit de drets i valors, que ens permeten disposar d'un extraordinari espai comú per al nostre desenvolupament conjunt. Amb la ratificació de la Constitució Europea, les nacions que formem Europa estem confirmant la nostra vocació d'unir-nos políticament de forma definitiva. Els espanyols hem estat els primers a poder pronunciar-nos, i ho hem fet ratificant la nostra inequívoca vocació europeista i mostrant-los el camí a la resta de ciutadans de la Unió.

En l'immediat futur, una de les més importants lliçons de la història va a ser com la diversitat dels pobles d'Europa ha trobat, amb la Constitució Europea, una via definitiva per a avançar en la seua coexistència. A

Espanya, on ja disposem des de fa més de 25 anys d'una Constitució que ens ha permés conviure, avançar junts i desenvolupar-nos en la nostra pluralitat, podem i hem de fer el que siga necessari per a millorar el sistema autonòmic, però sense que res del que fem arribe a afectar a les seues bases, que han demostrat ser vàlides i capaces de generar prosperitat per a tots.

Aquesta és la nostra tasca comuna. De moment, els nombrosos canvis que hem impulsat en estos primers mesos de Govern no han requerit gaires canvis legislatius. Ha bastat voluntat política i confiança. La mateixa confiança que ha d'impregnar tots els canvis normatius i institucionals que ens exigeixen el nostre temps i la nostra societat. Ara és possible fer-los, i aconseguir així que els passos endavant que fem, grans o menuts, resulten irreversibles en el futur.

Aquest text s'acabà d'escriure en febrer de 2005.